

IOANA IERONIM

Cămășile

Fragmente

Acțiunea se petrece într-un sat din Carpați. Actul I, cca 2005; Actul II, 2010 sau după.

*SOFICA, țărăncă, 50 ani; TEREZA, țărăncă văduvă, verișoara Soficăi, 55 ani.
Nelu, soțul Soficăi, și fiul lor Vali, unicul copil, sunt plecați la muncă în străinătate.*

ACTUL II

SCENA 2

SOFICA și TEREZA la bucătărie, un balot mai mare și unul mai mic, pe jos. TEREZA scoate niște costume și țesături din balotul mai mare, verificând.

Tereza: Adică numai ce-i al meu, nu. Doar din ale mele n-au vrut ăia la București!
Numa' ale mele n-au fost bune la Muzeu!

Sofica (*foarte obosită, arătând spre balotul mai mic*): ... Nu le-au vrut nici pe-ale mele pe toate, nu vezi. Uite-le ici.

Tereza: Numa' ale mele nu! Niciuna – nici-una!

Sofica: Bre, ești turc?

Tereza: Hoată ce ești tu și stricată, cu neamu' tău de... de... de... azi și mâine! Ptiu!

Sofica: Îmi pare rău, tu... Nu vezi și jumate din ale mele, date-napoi!? Dacă e criză – e criza, făăă!! ascultă! cine să le mai cumpere? Înțelege-te odată! (*se ridică și desface și ea balotul mai mic*) Costum de mireasă, al meu, nepurtat, de-am lucrat și eu și mămica și-abia l-am terminat, toată iarnă. Aveam treișpe ani. Doișpe. Uite-aici, nevândut!

Tereza (*cercetând atent conținutul balotului ei*): Parcă eu nu văd că e neumblat!? sacu' meu nici nu l-ai deschis, tu, prefăcuto!! p-astea ale mele tu... NICI NU LE-AI ARĂTAT!

Sofica: Să știi că mă supăr.

Tereza (*caută mereu, găsește noi detalii care confirmă*): Ai obraz să mai vorbești, să... să mă faci pe mine din vorbe... obraznico! Ceee, neatinsel! Atâta, cât le-am pus și un pic la aer și pe loc le-am și împachetat, ca să le duci tu, pârlito! Că eram jurată să nu le dau – Îmi și uitasem de ele, sub lacăt.

Sofica: Acu' nu te mai face nici tu atâta pe mine, că de ascunsă ești destul! Eu ziceam că mori de foame - și când colo...

Tereza (*cercetează febril în balotul ei*): Ne-um-blat!... neatinse, cum le-am întocmit eu. Uite ici semnul!...

Sofica: Ce semn, tu ?? Aaaa... Ți-ai pus semn!! să mă controlezi – tu pe mine... ?

Tereza: Așa-mi trebuie! Așa o fi fost sa fie. Să ramân cu lucrur'le. Că nici de pomană n-am mai avut, să fac pomana! Cască gura pe lumea-ailaltă, săracii... mama și tata și toți frații mei și suror'le, de foame și de sete. Cască ei gura acolo-n pământ cu toții și cer de mâncare și eu...

Sofica: Aoleu Tereză, taci

Tereza: De foame, de sete - ei p-acolo, eu p- aici.

Sofica: Taci, bre, Tereză!! Doamne ferește !

Tereza: Așa o fi bucuria lor pe lumea-ailaltă, să mor eu, da' să rămâie lucrur'le, să mai cunoască și ei p-aci câte ceva, când umblă săracii de se uită să găsească

Sofica: Aoleu, Tereză, nu mai vorbi, că mi se face pelea găinii !

Tereza: Or dori și ei să vadă ce știau odată. Că-ntr-o zi n-o să mai cunoască nimica. Nimica-nimica. Deloc. Să se mai știe om cu om, unde-a fost.

Sofica: Tereză, ascultă. Trebuie să găsim noi ceva. Om face noi ceva.

Tereza: Ni-ni-ni, om face noi ceva! Un pic de rușine! care NOI. Mă prostești în față! Dar nu doarme Dumnezeu Drăguțu', îi videa. La o văduvă ca mine. Nu bate El cu bățu', nuuuu...

Sofica: Lasă, șoală, că m-a bătut și pe mine. Destul mă bate. (*Se îndoiaie de șale.*) De căratu' la astea... mai mult degeaba... uite că m-a mai loat și durerea de mijloc iar din nou.

Tereza (*iși strânge balotul, atentă, îl ridică și se îndreaptă spre ieșire, bombănind mereu. Din când în când se înțelege ce spune*): Ba te-a loat de câte prostii în oasele tale. Moțata moțatelor... cu hândrălăii după tine

Sofica: Nu știi ce tot boscorodești acolo, da' nu-mi pun eu mintea, nu mă pun eu/

Tereza: Hândrălăii de nu-ți mai ajunge valea și nu te mai lași... hoată... și prefăcută... și stricată ce ești tu, până-n măduva oaselor. Mi-e și silă ! mai dai vina p-aia și p-aia că te

doare mijlocu'! Putoare-mpielită, de nu te ia locu', care mai zici de bărbat - și tu, «câți cu nădragi toți îmi sunt dragi»

Sofica: Boscorodește să ți se ducă gura pân-la urechi. Uite la ea... Să mai faci un bine!

Începe să țiue focul și SOFIA se apropie de foc, speriată. TEREZA își vede de bagajul ei și nu bagă în seamă nimic. Un zgomot de vânt prin horn se intensifică, focul țiue mereu.

Tereza: D-aia s-o fi pierdut și el Nelu pă colo, unde-o fi. O fi văzut și el. Ce să nu vadă! Când a și prins-o... că l-a tăiat capu' pân' la urmă și la urmă, de-a coborât din munte. (Se opintește cu sacul aproape gata.) Inopinant. E-hee... Aoleu nu mai poci (*pot*). Da' proastă eu, proastă... Proaaastă... Afurisit cine s-o mai încrede. Să fie-afurisit ăla de se mai lasă (*spre ieșire, cu sacul pe umăr*) ... las'că vede El Drăguț'

SOFICA face repede mai multe cruci, lasă treburile și încearcă să potolească focul care țiue. Neliniște densă.

SCENA 3

A doua zi de dimineață. SOFICA, la poarta TEREZEI, cu o farfurie de plăcinte în mână. Pare foarte obosită.

Sofica (*la poarta TEREZEI, privește peste gard, nu e nimeni în curte.*): Terezaaa!... Tereeeezooooo !!! ... Hei, tu, Tereeză !!! N-avea unde se duce... Terezo, șoaalăă, unde ești !? ... (*câteva găini cârâie și flutură*) Terezo, vino oleacă !... Supărată. Hm. (*Încearcă poarta, dar poarta este încuiată*) Ia uite, când și-o fi pus cheie, prăpădita! Câinele nu-l mai are!? Terezo! Terezo!!!

Tereza (*apropiindu-se agale, se oprește la o distanță*): Da! ... Hă? ... Ce e?

Sofica (*privește în toate părțile să nu vadă ori să audă cineva. Apoi, cu voce sfârâmicioasă*): Terezo, am venit să-mi cer iertare. Eu te rog frumos - să mă ierți.

TEREZA tace.

Sofica: Să nu mă mișc dacă... Scuză, tu/

Tereza: Da-da, mă și grăbeam!

Sofica: Uită și tu - așa să te uite relele pe tine. ... Trece-mi cu vederea, Tereză. Și n-o să-ți pară rău. Că nu mai am cum să fiu de amărâtă și de nervoasă. N-am închis un ochi toată noaptea m-am perpelit.

Tereza: Mă faci tu pe mine... S-a terminat!

Sofica: Hai, tu! Eu la cine să viu, dacă nu la ruda mea. Câți am mai rămas...

Tereza: Rudă! Mi-e și silă ! Tu de câte ori zici că merge ulciorul la apă?

Sofica (*privește iar în jur, să n-o audă cineva*): Lasă tu de la tine. O dată. Uite, mă jur că nu mai... Am ceva să-ți zic, tu, între patru ochi. (*SOFIA ridică puțin șervețelul de pe farfuria cu plăcinte*). Uite, am adus și astea... calde.

Pauză. Apoi TEREZA descuie și o lasă pe SOFIA să intre. Ajung în bucătăria TEREZEI.

Sofica (*întinzându-i plăcintele*): Primește-le, Tereză. Pentru tine le-am făcut, cu mâna mea, acu' le-am scos din cuptor... Calde. Cu vișene. Te deranjez de la ceva ?

TEREZA nu se atinge de farfurie.

Tereza: Nu, da'...

Sofica: Mi-a fost urât, urât rău de tot după ce-ai plecat ieri așa...

TEREZA tace.

Sofica: Urât de nu se mai poate (*se scutură*). Mă iau niște gânduri... cu Nelu, cu alea, cu alea. Mă omoară cu zile! Nu păstra supărare, tu, Tereză, că nu-ți merge bine nici ție-așa.

Tereza: Vezi să nu mori de grija mea!

Sofica: Hai să nu mai ținem supărare între noi, Terezo, că e păcat la Dumnezeu, tu.

Tereza: Uite unde stătea sfințenia!

Sofica: Hai, tu ! De data asta. O să vezi (*pune plăcintele pe masă, le descoperă, le mai aranjează puțin și se așează*)

Tereza: Îți convine ție, îți convine să le-ntorci cum îți pică mai bine. Și eu să mă las. Învățul are și dezvăț.

Sofica: Vai de capul meu, Tereză! Am venit la tine cu toată inima și tu...

Tereza: Ei ?

Sofica: Am venit la tine să te rog ceva. Dar nu te superi

Tereza: Ce să nu mă supăr ?

Sofica: Că nu mai pot deloc-deloc. Eu te rog, adică, asta te rog: să-mi ghicești.

Tereza: Poftim !?

Sofica: Să-mi ghicești și mie

Tereza: Să-ți ghicesc! Eu !

Sofica: Să-mi ghicești, să-mi descânți – să faci ce-oi ști (*o îneacă plânsul*)

Tereza: Eu, ție!

Sofica: Să aflui ce-o fi cu el. Și să vină !

TEREZA râde.

Sofica: Eu în cine să mă-ncred ? Știu că știi să dai ... Cât era, Dumnezeu s-o odihnească, țața Mariuța de meșteră/

Tereza (*strident*): Tu de mămica să nu te legi! Să n-o mai iei tu în gură pe mămica mea! ne-ne-neobrăzato, eu atâta-ți spun! Că nu știu ce /p/... (*gura i se încleștează de furie.*)

Sofica: Spune-mi ce vrei, fă-mă cum ți-o veni la gură, bate-mă, na! Dar ajută-mă. O să vezi p-ormă ce bine-o să fim amândouă. Cum era odată/

Tereza: De ce vii la mine? Vreau să știu. S-a terminat lumea ? Du-te-n țigănie – să-ți descânte baba Ioana. Sau la Mănăstire. Vii la ușa mea aici!

Sofica: Adică de ce să mă știe tot satu' și să nu rog eu pe verișoara mea, de-am crescut amândouă-mpreună.

Tereza: Ni-ni-ni, «... crescut amândouă-mpreună !»

Sofica: Îți spun ca la o soră, Terezo, dacă altă soră nu am.

Tereza: Hopa, soră, când ai tu interesu'. Dar ia să am și eu vo nevoie ...

Sofica: Uite-te-aici în ochii mei, Tereză, că nu te mint. Nu mai pot ! Tu nu-mi crezi mie? Mi-e urât de se dărâmă zidurile pe mine, șoală! ... Și ce-o fi cu el, ce s-o fi făcut? Cum să trăiesc eu – așa?

Tereza: N-ai veni o dată să-mi zici de datorie! că mi-ați aruncat lucrur'le pe gârlă și-am rămas goala! Iote casa, uite să vezi! - Și tot eu să-ți crez ție.

Sofica: Tot mă mai ții de datorie, când știi ce-a fost! Nu ți-a zis la Primărie? - Caz de - forță majoră, cum i-a zis. Așa e legea.

Tereza: Știm noi amândoua ce-a fost. Ce lege-a fost aia...!

Sofica: Așa a fost să fie, Terezo. Soarta! N-am pierdut și noi? Acuma tu vrei să rămânem supărate toată viața? Păi nu șade bine. Dă-mi măcar în bobi, tu. Că ți-oi plăti. Nu rămân neplătită.

Tereza: Uite ce e, tu de la ghicit să-ți iei gândul. Scurt! Am terminat discuția!!

Sofica (*pleacă bombănind*): Atunci rămâi cu bine, ptiu, arză-te-ar focu' să te arză, baborniță! Îți pica mâna să-mi ghicești și mie... Te-ai sculat cu curu-n sus, las că-ți vii tu în fire. Mă rogi tu pe mine ... Acu' te văd la mine-n poartă, ni-ni-ni, Sofico, poate-oi avea nevoie de ajutor, că nu-ți cer... Încuiata și căpățânoasa și-mpuțita dracu', îți lucesc ochii-n cap ca la draci. Ptiu, capră râioasă ! las-că-nrăiești tu... Vii tu la mâna mea, curând-curând... naaa

TEREZA rămâne locului, cu plăcinta pe masă, se uită la ea, înghite în sec, se mai uită, gustă puțin pe furis.

Tereza: “Le-am făcut cu mâna mea”, hai!? Putoare! Nu mă spurc eu, să mănânc după mâna ta...

Ia plăcinta de pe masă, se duce și o aruncă la cele câteva găini în curte.

Tereza: Pui-pui-pui... pui-pui pui... (*Găinile zdupăie apropiindu-se, cotcodăcesc pașnic, lovesc cu ciocul mâncând. Apoi încep să cârâie, neliniștite. TEREZA privește în jur, apoi în sus pe cer, atent, se freacă la ochi*): Ia uite uliu! hoțuuu', cum dă roată la găini, vai de mine ! (*Începe să țipe cu toată puterea, de mai multe ori*) Uliu-ului-ului-uuuuuu !!! (*la strigătul ei se adaugă alte glasuri femeiești din sat, strigând strident «Uliu-ului-ului-uuuuuu !!!» Apoi liniște*) He-he-he... ce-a tăiat-o încolo, de frică. Zboară agale, face pe niznaiu, parcă nici prin cap nu-i trecea lui de găini. Du-te, să nu mai vii ! (*TEREZA adună iar găinile la plăcintă*) Hai, boalelor, pui-pui pui – c-ați scăpat și de data asta. Hai încoa', de curățați locu'!

SCENA 5

Noapte, în bucătăria SOFIEI. Lumina vine de la niște lumânări și de la focul din sobă. (Atmosfera: între mister, neliniște și ilaritate).

Tereza: „Nu-i da a trăi nu-i da a grăi pân'la mine n-a veni... la inimă să-l împungi”

Sofica: „să-l împungi și la mine să-l aduci”

Tereza: „Nu-i da a trăi, nu-i da a grăi cu văduve grase, cu fete frumoase. Să n-aibă stare”

Sofica: „... stare, nici alinare cum n-a avut maică-sa când l-a făcut”

Tereza (*desface cordonul Sofiei și-l împunge cu un ac*): „Să-l împungi, să-l străpungi și la mine să-l aduci”

Sofica (*șoptește*): Pe Nelu

Tereza: Nelu... „Că eu nu înfig acul în brâul meu înfig săgeată în inima bărbatului meu!”

Sofica: „Adă-l prin târg fără rușine, prin codru făr-de sine”, că eu n-am bărbat de dat.

Tereza: ... „Te bat și te bat... cu nuiua de sânger să vii ca un înger, cu nuiua de cer să vii ca un vier.”
Vii?

Sofica: - Vin

Tereza: „În brânci, pe sub rădăcini... Cu cămașa sfâșiată cu treaba sculată!” Vii? – vin!

Sofica: Haida, bre!... Nici așa!! Ce! de asta-mi arde mie? ... Să ne-audă careva... Femei în toată firea care suntem!

Tereza: Hă? Păi dac-așa zice, cum vine vorba.

Sofica: Femei bătrâne! așa ceva...! (*o apucă râsul*) De când nu mai...

Tereza: Hai nu te mai face! parcă nu știai. (*Râde și TEREZA.*) Acu' s-a dus concentrarea.

Sofica: S-a dus - în mă-sa!

Râd amândouă, până ajung să se sprijine una de alta de răs.

Sofica (*potolindu-se*): Ascultă... nu e de răs deloc. (*Se uită la ceas*) Timp ar mai fi oleacă.

Tereza: Ar mai fi. Ia mai zi o dată - ce zici că ți-a ghicit?

Sofica: Care?

Tereza: Țiganca! Ce zici că ți-a ghicit?

Sofica: Nu ți-am spus? Nimic. Măcar a fost cinstită, mi-a zis - nu se-arată și pace. Nu se-arată c-ar avea pe una. La Vali da, se-arată.

Tereza: O fi, la Vali. Ce să te mai aștepți, de-acuma.

Sofica: O fi. Dar ce, crezi că mutu-mi spune mie? S-alerg la baba Ioana, la țigancă, să-mi zică ea!

Tereza: Da' la mânăstire?

Sofica: Tot la fel. Am dat la slujbe... nimic! Unde e și distanța asta (*începe iar să țârâie a plâns*) Parc-am început să-i uit și glasul. Lu' Nelu. Mă mai rugam eu atât de tine, altfel? Că pân'te-ai lăsaat....

Tereza: Mă jurasem că la de-astea nu mă mai bag

Sofica: Da' de ce?

Tereza: Pentru că... mi s-a făcut frică!

Sofica: Așa deodată?

Tereza: M-am speriat rău – Începuse așa că... prea le reușeam. Prea-prea, știi?

Sofica: Demult?

Tereza: Acu' vreo câți va ani, era cam...

Sofica: S-o fi mai trecut.

Tereza: Acu' ce-am hotărât, am hotărât.

Sofica: Doamne-ajută! O să-ți recunosc, să știi... Poate să-ncerci și-n altfel? (*TEREZA nu înțelege*) Adică, să dai clar așa - de bărbat.

Tereza: Mai știi când ți-a dat mămica să-ți vadă ursitul –

Sofica: Da, tu! Mama ta mi-a spus mie-ntâi de Nelu. Că i s-a arătat, în uniformă! Și eu abia mergeam pe 10 ani.

Tereza: Mai zi să nu crezi! ... Păi atunci hai s-o pornim p-aia cu „fierbe ocnă clocotește pământul mi-l scorojește ... (*TEREZA apucă mătura și face un cerc în jurul SOFIEI, incantând*): „fierbe ocnă clocotește, iarba mi-o dogorește, pe el la Sofia-l pornește”

Sofica: Pe Nelu...

Tereza: Pe Nelu – (*cu jumătate de gură*) să nu se nimerească altu'

Sofica: Poftim!?...

Tereza (*continuă serios, concentrat*): „Pe NELU la Sofia-l pornește.” Pune palmele față-n față. Așa. (*TEREZA potrivește mâinile SOFIEI deget peste deget*) „Degetul ăsta-i cu soț...”

Sofica: Ah! (*SOFIA atinge degetele similare unul de celălalt*). „Degetul ăsta-i cu soț. ăsta-i cu soț. ăsta-i cu soț. ăsta-i cu soț.

Tereza: Toată lumea are soț numai eu n-am soț.”

Sofica: „...numai eu n-am soț.

Tereza: numai eu n-am soț.” (*Pauză*) „Demone spiriduș rău, mergi la ursitorul meu, de păr să-l apuci, călare să-l aduci peste codri văi și munți, peste ape fără punți”

Sofica: „ape fără punți”

Tereza: „... În vis să-l visez, aieva să-l văz // De-o fi legat să se dezlege” Zi-i.

Sofica: „De-o fi legat să se dezlege”

Tereza: „De-o fi dezlegat să-l lege”

Sofica: „...de mine să se lege”...

Tereza: „Gol să-l aduci, aici să-l aduci, să stea în a lui piele.”
Și-acu' fugi, demone. Fugi, piei.

Tereza deschide ușa, face un gest de alungare cu mătura..

Sofica (*descărcându-și energia zăgăzuită până acum*): Neluuu! ... Nelule! ... Nelu, el să fie! EL „să nu poată bea, să nu poată mânca pân-la mine n-o pleca. Fie mut fie ciuntat (*infirm*)... fie mut fie ciuntat, numa să-mi fie bărbat...”

TEREZA e uimită/înfricoșată de izbucnirea SOFIEI. Focul începe să țiuie. TEREZA umblă în foc, țiuitul încetează. TEREZA se uită în jur, ascultă foșnetele nopții. Pauză lungă.

Apoi, în timp ce se aude un cocoș, apoi mai mulți cocoși la distanță, TEREZA începe să-și pregătească patul, în bucătărie.

Tereza: Atunci dimineată-ntâi ne apucăm de... (*gest referitor la muncă.*)

Sofica: De lemne? Da, păi n-am vorbit?

Tereza: Pe la 5, ziceai?

Sofica: Mnnnț – zi-i 6. (*Pauză*) Știi ce, tu? Rămân să dorm și eu aci cu tine-n bucătărie. (*Se micșorează lumina.*)

Tereza: Atunci, să-mi trag eu salteaua.

TEREZA trage de pe pat (sau laviță sau ladă) o saltea și o așterne pe jos.

Sofica (*deodată vede lucind galbenul la gâtul TEREZEI, pe sub bluză*): Ia te uite la ea... a luat salba la purtare!

Tereza: Salbă pe mă-sa!

Sofica: Tu! ai pus ochii pe vreunul, hoațo! Îți arde de măritiș!!

Tereza: Ei, și tu, măritiș!

Sofica: Ia, ia, ia să văd...

SOFIA se apropie de TEREZA și-i desface pe jumătate cu forța bluza la gât.

Tereza: Ce să vezi! N-ai ce vedea. Un galben. Parcă n-ai mai văzut galben!

Sofica (*feminină, curioasă*): Napoleon...

Tereza: UNUL! Unul e. De la tata.

Sofica: Cuum? De-atunci? Tot a mai rămas!? (*TEREZA tace, dens.*) Adică după cât au scotocit ăia? Pârliții! Și el tot mai avea?

Tereza: Da. Mai avea. Ascunși într-un loc.

SOFIA duce mâna la gură de uimire.

Sofica: Un loc.

Tereza: ăsta e tot ce-a mai rămas. Unul... din tot ce-a fost.

SOFIA o sfredelește pe TEREZA cu privirea. Apoi începe să se legene și să suspine, un fel de bocet stăpânit.

Tereza: Știi ce, tu? Gata!! Eeiii... Destul am bocit și-am plâns. Mortu' de la groapă nu se-ntoarce. Tragem a rău (*se bate peste gură*). Eu una m-am liniștit. Că doar n-am omorât pe mama! Hai, gata și tu – atâta jelanie. Ia zi, să te-aud: ce-am avut și ce-am pierdut, puiu țații pui! Și râzi, că râsu face bine. Te ferește și de boli. Zicea la televizor.

Sofica: Ce-ai, tu, nu ți-e bine? De unde-ai mai scos-o? Poate vrei să râd la comandă!?

Tereza: Da. La comandă! Ha-ha-ha.

După un moment, le apucă un râs nebun pe amândouă. Fiecare se prăbușește în propriul culcuș, râzând.